

ΠΑΡΑΜΥΘΙΑ ΤΗΣ ΜΑΝΤΑΓΑΣΚΑΡΗΣ*)

ΓΙΑΤΙ ΤΑ ΣΚΥΛΙΑ ΜΥΡΙΖΟΥΝΤΑΙ ΑΜΑ ΣΤΗΝ ΠΑΝΤΗΘΟΥΡΝΕ

[Παραμύθι της φυλής Μπετσιμισάρακα (Betsimisaraka), που κατοικεί στην ανατολική μεριά της Μανταγασκάρης. Είναι λαός εργατικός κ' εξυπνος· προπόντων άριστοι ναφτικοί. Τους παίρνουνε νάρτες και στα βιπόρια της εταιρίας Messageries, και ταξιδεύουνε κι ως την Έβρώπη έτσι. Πολλοί τους είναι σκορπισμένοι σ' όλα τα παράλια του νησιού.]

Τόν παλιό καιρό, λένε, τὰ σκυλιά ζούσανε σάν άνθρωποι σέ μεγάλα χωριά, κοντά στα βουμάνια. Είχανε κ' ένα βασιλιά που τονέ λέγανε 'Ραδοντιμάνιτα (Radoumanita—οὐρά μυρουδάτη), κ' εΐτανε πολύ μεγάλος, πολύ χοντρός, πολύ δυνατός και με πολύ κουράγιο.

Αφτός ε βασιλιάς με τή μυρουδάτη οὐρά εΐτανε αλλοιώτικος σκύλος και ξεχώριζε από τους άλλους με πολλά σημάδια· γι' αὐτό είχε και τήν οὐρά του πολύ μυρουδάτη, και φανεωνότανε άμέσως ή παρυσία του από τή γλυκειά μυρουδιά που σκορπούσε φυσικά.

Ο Σκυλοδασιλιάς κυβερνούσε σάν άφέντης δίχως φεγάδι· τους μεγάλους κάμπους που εΐτανε περίγυρα στο χωριό του.

Μιά μέρα, ήρθε ο Καπροδασιλιάς κ' εΐστησε κονάκι στο βουμάνι που γειτόνευε σέ κείνους τους κάμπους.

Οι Κάπροι αὐτοί (τάγγριοϋρούνα) δέ μένανε φχαριστημένοι με τίς ρίζες που ξεχώνανε στα βουμάνια, παρὰ κάθε τόσο κάνανε και γιουρούσια μέσα στους κάμπους.

Οι Σκύλοι κάμανε παράπονα για τή χωριατιά τους, οι Κάπροι δέν άκούανε από λόγια, κ' έτσι άνοΐζανε τόν κλεφτοπόλεμο. "Οποιον Κάπρο βλέπανε οι Σκύλοι στον κάμπο, να σαρλέδη τή γής με τή φουρλίδα του, τόν κυνηγούσανε, τονέ δαγκάνανε και τονέ σκοτώνανε. "Οποιος Σκύλος χωνότανε μέσ' τὸ δάσος και κυνηγούσε φραγκόκαττες ή σκατζόχερους (τάντρακα), τόν κάνανε μπλόκο οι Κάπροι και τὸν ξεσκίζανε τήν κοιλιά με τὰ μακριά τους τὰ δόντια.

Τότες ο Καπροδασιλιάς κι ο Σκυλοδασιλιάς εΐπανε να κάμουνε ταχτικό πόλεμο, και κηρύζανε κανονικά πως έχουνε πόλεμο. Διόρισανε τή μέρα και τόν τόπο που θα γενότανε ή μάχη, κι αποφάσισανε να γίνῃ στο σύνορο τῶ βουμανιού.

Τήν προσδιορισμένη μέρα βλοι οι Κάπροι βρεθήκανε κει πέρα, καθώς και όλα τὰ Σκυλιά. Η σφαγή και τὸ αλληλοφάγωμα εΐτανε μεγάλο· πολλά ξεκοιλιαστήκανε σκυλιά, και πολλά κομματιαστήκανε άγγριοϋρούνα. Μά πὺς πολύ ζημιωθήκανε τὰ σκυλιά· σκοτώθηκε ο βασιλιάς τους, και δέ βρέθηκε ποτέ τὸ λείψανό του. Και από κείνο τόν καιρό, δέν

έχουνε βασιλιά τὰ σκυλιά, κ' είναι άπαρηγόρητα γι' αὐτό, και πολύ θέλουνε νάχανε κανένα.

Και γι' αὐτό, κάθε φορά που θάνταμωθούνε δυὸ σκυλιά, μυρίζουνται στα πισινά τους, για να βεβαιωθούνε έπωσδήποτε μήν τύχη και συναπαντηθήκανε με κανέναν από τὸ σόι τοῦ 'Ραδοντιμάνιτα, για να τὸν κάμουνε βασιλιά τους.

*Αναλαάρα, 15 τοῦ Τρυγγι, 1909.

ΛΑΒΑΖΑΓΚΑΣ

Η ΚΟΙΝΗ ΓΝΩΜΗ

ΟΙ ΚΛΗΡΟΝΟΜΟΙ ΤΟΥ ΚΑΜΠΥΣΗ

Αθήνα, 1. 9. 910.

Κύριε Ταγκόπουλε,

Επιτρέπετε μιὰ μικρήν ενόχληση στις πολλές δουλειές σας; — Τί γίνονται τὰ χειρόγραφα του Καμπύση (Αρήγιαννος - Δηγήματα); Μήπως ή κρίση για τὸ πέρσι δημοσιευμένο δέν εΐταν εὐνοϊκή; δέν πιστεύω. Μήπως δέν τελείωσε τὸ ξεκαθάρισμα τῶν χειρογράφων; δέν τὸ φαντάζομαι, οὔτε στη Γαλλία δέν άργούν έτσι.

Αν εΐταν τὸ τελευταίο, τότε θα θυμωνα με τὸν έαυτό μου που τόσα χρόνια σύντροφος στην ιδέα δέν έλαβα τήν πρόνοια να σας γνωρίσω—που και τώρα μπορώ μ' ένα πάτημα τοῦ ποδιού σας στὸ διπλανὸ τραπέζι να τὸ κάμω—για να σας βοηθήσω. Μά εΐπα δέν τὸ πιστεύω.

Και καλὸ ρώτημα νάχουμε, οί κληρονόμοι τί γίνονται; κάτι θερρὸ μπαλώθηκαν· είναι διόλου ἀναίσθητοι; Κι αν είν' έτσι, τοῦλάχιστο τί απόγινε ή πλούσια βιβλιοθήκη τοῦ Κ., οί εἰκόνες του· μήπως για ντροπή μας χάθηκαν; Μιά φορά στην κάθε γενεά—άλλοίμονο και να δοῦμε—παρουσιάζονται τέτοιοι άνθρωποι. Και τὸ ελάχιστο σχετικό του μνημείο δέν πρέπει να χαθῇ. Και ποιός, άλλωστε, θα κατηγορηθῇ πῶτερο από σας, τὸ στενώτερο και σπιτικό φίλο του;

Με τιμῇ

Π. Γ...

Σ. Γ. Επιδένω να μάθω τοῦλάχιστο σχετικὰ με τὸ πρῶτο ρώτημά μου.

Σημείωση τοῦ «Νουμά». — Νάπαντήσουμε σ' όλα τὰ ρωτήματά σου. "Ο «Αρήγιαννος» και τὰ «Δηγήματα» θα δημοσιευτοῦνε σάν ξεβει ή σειρά τους. Κείνο που μᾶς έκανε κίπως να διατάξουμε εΐτανε μήπως με τὰ «Δηγήματα», (πουναί γραμμένα σε παλιότερους καιρούς, πριν από τὰ δράματά του) και με τὸν «Αρήγιαννο», (πουναί σκίτσια σχεδιάματα κι όχι έργο ξετελιωμένο), δέν προστεθεῖ τίποτα στη φιλολογική θέση τοῦ Καμπύση, όπως κατὰ τήν ιδέα πολλών, δέν τοῦ προσέσαν τίποτα οί «Οχιτροί και φίλοι», που δημοσιευτήκανε πέρσι στο «Monde Hellénique».

Η πλούσια βιβλιοθήκη του πουλήθηκε από τή μάνα του σε κείνους που πουλάνε παλιά και μεταχειρισμένα βιβλία. Από τίς εἰκόνες του, ο Σολωμός,

*) Κοίτα τους αριθ. 246, 256, 258, 305 και 402 τοῦ «Νουμά».